

потужності використаних інформаційно-цифрових і аудіо-візуальних засобів, методів і прийомів, відповідно заявлених завдань і соціально-психологічного контексту студентоцентрованого навчання;

– узагальнення й презентацію отриманих якісних і кількісних результатів студентоцентрованого навчання іноземної мови здобувачів вищої освіти задля демонстрації динаміки розвитку у них іншомовної компетентності.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-70>

ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ В ОСВІТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Дороніна Т. О.

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри загальної та спеціальної педагогіки
КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»
м. Дніпро, Україна*

Овчаренко О. А.

*аспірантка кафедри педагогіки
Криворізький державний педагогічний університет
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

Формування гендерної культури є ключовим аспектом сучасного освітнього процесу, який забезпечує рівні можливості для всіх здобувачів освіти та сприяє розвитку інклюзивного суспільства. У сучасній українській освіті це питання набуває особливого значення в контексті інтеграції країни до європейського освітнього простору, що вимагає системного подолання дискримінаційних практик у освітньому середовищі.

Гендерне виховання ґрунтується на принципах рівноправності, толерантності та поваги до людської гідності. Його впровадження передбачає використання освітніх програм і методик, що формують критичне мислення щодо гендерних стереотипів, сприяють вихованню відповідального ставлення до прав людини та забезпечують соціалізацію учнів у дусі демократичних цінностей [1]. Зокрема, Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women, 1979) підкреслює необхідність усунення дискримінації в освіті, забезпечення рівних

можливостей для жінок і дівчат у навчальному процесі та наголошує на важливості створення умов, які сприятимуть розвитку гендерно рівноправного середовища в освіті. Окрім того, Пекінська декларація та Платформа дій (Beijing Declaration and Platform for Action, 1995) наголошує на необхідності реформування освітніх програм для викоринення гендерних стереотипів і дискримінаційних підходів у навчанні. Документ рекомендує впровадження спеціальних заходів для забезпечення рівного доступу жінок і чоловіків до якісної освіти та підвищення обізнаності про гендерну рівність у навчальному процесі. Також, Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти з прав людини (Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education, 2010) визначає освіту як ключовий інструмент формування демократичного суспільства, що ґрунтується на повазі до прав людини, гендерній рівності та соціальній інклюзії. Окреслені міжнародні документи є основою для розробки та впровадження політик гендерної рівності в освіті, сприяючи формуванню демократичного суспільства, у якому кожна людина має рівні права та можливості.

Ще одним визначальним документом для впровадження принципу гендерної рівності в освіті є, **Стратегія ЮНЕСКО щодо гендерної рівності в і через освіту на 2019–2025 роки** («From access to empowerment: UNESCO strategy for gender equality in and through education 2019-2025», 2019), де зазначається, що вказана стратегія спрямована на системні зміни в освітній сфері для забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей дівчат і жінок. У ньому підкреслюється, що «освіта має відігравати провідну роль у подоланні гендерних бар'єрів, забезпечуючи всім учням рівний доступ до якісного навчання та сприяючи формуванню інклюзивного суспільства» [4].

Основою стратегії ЮНЕСКО є такі напрями: покращення даних для інформування дій щодо гендерної рівності в освіті, що включає збір та аналіз статистичних даних, які дозволяють виявити гендерні диспропорції та розробити відповідні політики для їх подолання; удосконалення правових, політичних та планових рамок для просування прав («ефективна політика має бути підкріплена належними правовими та інституційними механізмами, які забезпечують рівні можливості для всіх здобувачів освіти» [4]); покращення практик викладання та навчання для розширення можливостей, що включає впровадження гендерно чутливих методик викладання, перегляд навчальних матеріалів з урахуванням гендерних аспектів та створення інклюзивного навчального середовища («вчителі були підготовлені до визнання та подолання гендерних упереджень у класі, а навчальні програми відображали гендерну рівність як ключову цінність» [4]). Згідно з рекомендаціями ЮНЕСКО, важливим є запровадження системного підходу до розширення гендерної рівності в

освіті, тому артикулюються питання необхідності «розробки національних стратегій та освітніх програм, які підтримують гендерно чутливий підхід на всіх рівнях навчання» [4]. Впровадження цих рекомендацій в українській освіті має сприяти формуванню культури рівності та демократичних цінностей серед молодого покоління.

Український контекст відображає аналогічні тенденції, що закріплені у **Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року** (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2022 року № 1163-р.) [2]. Документ визначає ключові принципи, стратегічні цілі та механізми реалізації державної політики у цій сфері. Стратегія базується на принципах демократичних цінностей, рівності, справедливості, недискримінації та поваги до людської гідності [3]. Основними стратегічними цілями української Стратегії є: інтеграція гендерного компоненту в освітні політики та програми, що забезпечує відповідність української освіти міжнародним стандартам; посилення ролі закладів освіти як центрів реалізації гендерної політики, що створює недискримінаційне та інклюзивне середовище; підвищення кваліфікації педагогічних працівників, що включає впровадження навчальних курсів і тренінгів для освітян із гендерної педагогіки.

Попри певні відмінності у методології та фокусі, обидві стратегії мають спільну мету – забезпечення рівного доступу до освіти, усунення гендерних бар'єрів та впровадження новітніх педагогічних підходів. Документ ЮНЕСКО наголошує на глобальній ролі освіти у забезпеченні рівних можливостей, тоді як українська Стратегія акцентує увагу на національному контексті, інтегруючи міжнародний досвід у вітчизняну систему освіти.

Використання міжнародного досвіду та його адаптація до українських реалій дозволить розвинути ефективну політику забезпечення гендерної рівності в освіті. Важливим завданням залишається реалізація запропонованих реформ, що потребує активної взаємодії між урядовими структурами, освітніми установами та громадянським суспільством, що сприятиме побудові гендерно чутливого освітнього простору, який відповідатиме сучасним європейським стандартам та цінностям. Об'єднання положень обох стратегій підкреслює важливість системного підходу до впровадження гендерної рівності в освіті. Комплексне впровадження цих стратегій сприятиме формуванню гендерно чутливого освітнього простору, що відповідатиме сучасним європейським стандартам. Важливими складовими цього процесу є подальша модернізація нормативно-правової бази, розширення міжсекторальної співпраці між державними установами, громадськими організаціями та освітніми закладами, а також забезпечення системної підготовки педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти.

Література:

1. Гендерна рівність – рівні можливості доступу до освіти і науки. https://www.ombudsman.gov.ua/news_details/genderna-rivnist-rivni-mozhливosti-dostupu-do-osviti-i-nauki
2. Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1163-2022-p>
3. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року: перспективи втілення. URL : <https://jurfem.com.ua/stratehiya-hendernoyi-rivnosti-v-osviti-2030/>
4. From access to empowerment: UNESCO strategy for gender equality in and through education 2019-2025. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000369000>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-71>

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЗАВДАННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

Катериненко І. І.

*викладач математики вищої категорії
Фаховий та Медичний фаховий коледж
Міжнародного гуманітарного університету
м. Одеса, Україна*

Войтенко Н. С.

*викладач математики вищої категорії
Фаховий та Медичний фаховий коледж
Міжнародного гуманітарного університету
м. Одеса, Україна*

Цифровізація освіти в Україні є надзвичайно актуальним напрямком, що супроводжується як значними перспективами, так і численними викликами.

Удосконалення і розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) як цифрових та їх широке впровадження істотно впливають на характер виробництва, наукових досліджень, освіти, культуру, побут, соціальні взаємини і структури. Це зумовлює як прямий вплив на зміст освіти, пов'язаний з рівнем науково-технічних досягнень, так і опосередкований, зумовлений появою нових професій.